

**EUROPEISKA
ÅTERVÄNDADEFONDEN**

**Flerårigt program
2008-2013**

SVERIGE

1. SITUATION I SVERIGE

1.1. Situation i landet och migrationsströmmar som påverkar situationen

Ansvar och organisation

Migrationen till och från Sverige är omfattande. Antalet personer som invandrade till Sverige 2006 var det högsta någonsin, samtidigt som antalet personer som utvandrade var fler än på hundra år. Det är den svenska riksdagen som beslutar om migrationspolitiken som berör både invandring och återvandring.

Migrationsverket är den statliga myndighet som ansvarar för asylprocessen; från ansökan till uppehållstillstånd eller självmant återvändande samt stöd för frivillig återvandring. Verket har även ansvar för att samordna ärendeprocessen där även utlandsmyndigheterna, migrationsdomstolarna, Migrationsöverdomstolen samt övriga berörda myndigheter såsom polisen och länsstyrelserna ingår.

Migrationsdomstolarna prövar de ärenden där en sökande klagar på Migrationsverkets beslut. Migrationsöverdomstolen kan ge prövningstillstånd och, som högsta och sista instans, pröva beslut som fattas i migrationsdomstolarna. Domstolen tar främst upp sådana ärenden till prövning, som är principiellt viktiga och blir vägledande för det framtida beslutsfattandet.

Migrationsverket ska verkställa beslut om av- och utvisning och personal på verkets mottagningsenheter hjälper till med de förberedelser som behöver göras inför avresan. Om personen inte självmant vill resa hem, övergår ärendet till polismyndigheten och det blir Polisens ansvar att se till att denne lämnar Sverige. Polisen är också ansvarig för gränskontrollen i Sverige och kontrollerar att resenärerna har rätt att resa in i landet, till exempel att de har giltiga pass. Om en person söker asyl vid gränsen lämnar polisen över ärendet till Migrationsverket. De flesta söker dock asyl efter att de rest in i landet vid någon av Migrationsverkets ansökningsenheter som finns i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Situationen efter EU-medlemskapet

Sverige blev redan 1995 medlem i EU men det var först omkring millennieskiftet som migrationsfrågorna blev ett av de politikområden där EU lagstiftar genom direktiv, förordningar och beslut. 1999 satte Europeiska rådet också upp målet att EU på sikt ska bygga upp en gemensam asyl- och migrationspolitik.

För Sveriges del innebar det intensifierade EU-samarbetet bland annat att landet våren 2001 blev fullvärdig medlem i det s.k. Schengensamarbetet, vilket innebar att gränserna mellan de 13 Schengenländerna öppnades och att länderna beviljade

visum till hela Schengenområdet. De öppnade gränserna, tillsammans med den nya broförbindelsen mellan Danmark och Sverige över Öresund, ledde under det nya millenniets första år till att antalet asylsökande Sverige åter ökade trots att inga nya internationella krig eller kriser inträffade.

Den nedgång i antalet asylsökande, som noterades sedan de öppna krigshandlingarna i forna Jugoslavien upphört, bröts redan 2000. Asylinvandringen fortsatte därefter att ligga högt ända till 2004 då en minskning började märkas.

Under 2006 bröts en flerårig neråtgående trend i inströmningen av asylsökande till Sverige, samtidigt som trenden bestod i EU-området som helhet. Antalet asylsökande fortsatte att öka under 2007. Medan 24 322 nya asylsökande kom till Sverige under 2006 blev slutsumman för 2007 ca 36 200, varav drygt hälften kom från Irak. Andra större nationaliteter bland de asylsökande var, i fallande storleksordning, somalier, serber (vilket innefattar Kosovoalbaner), statslösa, eritreaner, ryssar, bolivianer, afghaner, libaneser och mongoler. Sverige var 2007 det EU-land som tog emot flest asylsökande.

Förutom asylansökningarna från de nyanlända under året fick Migrationsverket även ta emot ansökningar från ett par tusen personer vars tidsbegränsade uppehållstillstånd löpte ut. Antalet asylärenden 2008 uppgick totalt till 38 347.

Fler asylsökande och fler ensamkommande barn

Parallellt med det ökande antalet asylsökande ökade även antalet ensamkommande asylsökande barn och ungdomar från 820 till 1264. Även bland de ensamkommande barnen kom cirka hälften från Irak medan somaliska och afghanska barn utgjorde andra större grupper.

Samtidigt som antalet asylsökande ökade höll Migrationsverket på att anpassa organisation och arbetssätt till den nya instans- och processordning, som införts 31 mars 2006. Förändringen innebar bl.a. att tre migrationsdomstolar och en Migrationsöverdomstol ersatte Utlänningsnämnden som överprövningsinstanser i utlänningsärenden.

Vid samma tidpunkt hade även en ny utlänningslag trätt i kraft, som vidgat skyddsbegreppet och ersatt möjligheten att lämna in en ny ansökan om uppehållstillstånd med en prövning av verkställighetshinder i av- och utvisningsärenden.

Större andelar bifall efter nya lagen gav färre återvändandeärenden

Migrationsverkets tillämpning av den nya utlänningslagen i kombination med ökningen av antalet asylsökande irakier, bröt redan 2006 en flerårig trend med vikande bifallsandelar. Under flera år i rad hade andelen asylansökningar, som ledde till bifall redan i första instans, minskat och hade under första kvartalet 2006 sjunkit till ca 20 procent (av samtliga inkomna asylansökningar). I slutet av 2006 beviljades närmare 60 procent av de asylsökande uppehållstillstånd redan i första instans. Under 2007 fick nästan varannan asylsökande – 48 procent – rätt att

stanna i Sverige redan vid Migrationsverkets första prövning. Bland irakierna var det ca tre fjärdedelar som beviljades uppehållstillstånd.

Den stora andelen bifall har påverkat återvändandearbetet under 2007 liksom den nya instansordningen där domstolarna överlämnat väsentligt färre av- och utvisningsbeslut per månad än förväntat. En tillfällig lag som gällde under drygt fyra månader (0501115-060331) har satt spår i återvändandeverksamheten även under 2007. Den tillfälliga lagen innebar nämligen att många gamla återvändandeärenden kunde avslutas med uppehållstillstånd. Under 2007 har därför ovanligt få återvändandeärenden öppnats; endast 8 335 ärenden i jämförelse med 19 662 året innan.

	2003	2004	2005	2006	2007
Öppnade återvändandeärenden	20 081	21 832	18 153	19 662	8 335

Självmant återvändande första alternativet

Den asylsökande som fått nej i alla instanser erbjuds stöd från Migrationsverket för de praktiska arrangemangen omkring hemresan. Utgångspunkten är att de av- eller utvisade förväntas resa hem på egen hand. Om det framkommer att den av- eller utvisade inte har för avsikt att självmant lämna landet överlämnas ärendet till polisen, som kan genomföra av-/utvisningen med tvång. Det innebär exempelvis att den återvändande eskorteras av personal från Kriminalvårdsverkets transporttjänst.

Inför en av- eller utvisning där det finns skäl att anta att personen i fråga kommer att avvika för att förhindra att utresan blir av, finns det möjlighet för både Migrationsverket, migrationsdomstolarna och polisen att fatta beslut om förvar. Under 2007 fattades 888 beslut om förvar inför att avlägsnanden skulle genomföras.

Allt färre återvänder självmant

Ett par andra alternativ, som under de gångna åren blivit vanliga, är att den av- eller utvisade avviker utan att lämna några meddelanden eller att personen finns kvar i mottagningssystemet utan att kunna/vilja skaffa fram några resehandlingar som gör hemresan möjlig. Bakom problemen med att få fram resehandlingar ligger i sin tur den stora mängden asylsökande som saknar pass (2007 var det närmare 94 procent) eller andra tillförlitliga identitetshandlingar vid ankomsten.

Ett helt annat problem, vid sidan av problemen med att få fram resehandlingar och genomföra av- och utvisningar, är vissa länders ovilja att ta emot sina egna medborgare.

Antalet och andelen personer som återvände självmant, avvek respektive vägrade återvända självmant och överlämnades till polisen av samtliga återvändandearbenden som avgjordes 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007-10
Självmant återvändande	9 421	10 103	6896	3 917	3 953
%	47%	46%	38%	20%	36%
Överlämnad till polisen Avviken	7329	7 874	6 944	3411	3 261
%	36%	37%	38%	17%	30%
Överlämnad till polisen Tvång	1 510	2 035	1 487	1 030	2 770
%	8%	9%	8%	5%	25%

Både antalet och andelen av-/utvisade som återvänder självmant har gått ned under de senaste fem åren. Under 2007 var det 3 953 personer som lämnade Sverige självmant och 17 av dem gjorde det efter att ha beviljats det återetableringsstöd, som infördes i augusti samma år.

Samtidigt är det vanligt att personer lämnar mottagningssystemet utan att avvakta vare sig förberedelser för självmant återvändande eller några tvångsåtgärder. Även de ärenden där personerna har avvikit överlämnas till polisen, som verkställde 963 avvisningsärenden under 2007.

Hos Polisen är det de 21 självständiga länspolismyndigheterna som hanterar de ärenden som överlämnas från Migrationsverket. Personer som överlämnas för att de avvikit blir efterlysta och vid oktober månads utgång 2007 fanns drygt 7 500 personer efterlysta. De resurser som polismyndigheterna avsätter för att verkställa ut- och avvisningar varierar från en myndighet till den andra och det är svårt att få Migrationsverkets återvändandearbete att gå hand i hand med polismyndigheternas.

Ökat intresse för frivillig återvandring

De medel som avsatts för att stödja frivillig återvandring av tredjelandsmedborgare som åtnjuter någon form av internationellt skydd enligt direktiv 2004/83/EG eller tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG, ska användas för

- att inhämta och sprida information till enskilda, organisationer och kommuner
- utbildningsinsatser
- reintegrationsåtgärder under en inledande period.

Frivilligorganisationer, däribland invandrarorganisationer och folkbildningsorganisationer spelar en viktig roll när det gäller att ge information och stöd till återvandrare. Även Migrationsverket bidrar till att företrädare för

olika etniska grupper och enskilda individer får ett bra underlag inför ett återvändningsbeslut. Vidare kan Migrationsverket bevilja resebidrag och kontantstöd till återvandrare, som inte själva kan bekosta sin återresa. Under året har 19 personer beviljats sådana resebidrag som består av reskostnaden plus 10 000 SEK per vuxen och 5 000 SEK per barn, dock högst 40 000 SEK per familj.

En stor del av Migrationsverkets återvändningsarbete utgörs av projektstöd till reintegreringsprojekt, som innehåller både förberedelser i Sverige och insatser i ursprungslandet; det senare framför allt i samverkan med organisationer i återvändningslandet. Sex återvändningsprojekt har arbetat med stöd från Migrationsverket.

Det finns ett ökande intresse för återvändningsfrågorna. Det visar sig både i att nya aspekter av återvandringen aktualiseras och att "nya" etniska grupper börjar fundera på återvandring. Länder som varit aktuella i återvändningsarbetet under året är Afghanistan, Bosnien och Hercegovina, Burundi, Chile, Colombia, Demokratiska republiken Kongo, Elfenbenskusten, Ghana, Irak, Iran, Libanon, Liberia, Serbien, Somalia, Sudan och Vietnam.

1.2. Åtgärder som Sverige hittills vidtagit

Återvändandet har under flera år varit ett prioriterat område inom Migrationsverket och det har även gjorts flera förstärknings- eller avarbetningsinsatser. Exempel på dessa insatser beskrivs nedan.

Projekt kring återvändande under ERF II

Under åren 2005-2007 bedrevs två nationella projekt, båda med inriktning på frivillig återvandring (voluntary repatriation) till Bosnien-Hercegovina. Det ena projektet bedrevs av Stockholms stad och det andra av en frivilligorganisation. Båda projekten avslutades under 2008. Inga projekt kring återvandring eller återvändande har bedrivits av statliga myndigheter under ERF II.

Samarbete nationellt och med utländska beskickningar

Av de som sökte asyl år 2007 uppvisade nästan 94 procent ingen passhandling vid ansökningstillfället. Arbetet med att reda ut oklara identiteter och ta fram resehandlingar tar mycket tid i anspråk. Migrationsverket har som ansvarig myndighet en särskild funktion som har kontakt med utländska beskickningar för att göra det lättare att skaffa fram resehandlingar för de som inte själva kan eller vill göra det.

Migrationsverket samverkar i övrigt kring återvändandearbetet med flera nationella myndigheter, bland andra Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen och Domstolsverket.

Handlingsplan och avarbetningsstyrka för återvändandet

För att öka andelen avvisade som återvänder självmant fick en avarbetningsstyrka inom Migrationsverket, som inrättades under 2006, förlängt uppdrag till 2007 års

slut. En handlingsplan för återvändandet har också utarbetats där prioriterade ärendetyper (barnärenden och ärenden där den avvisade är tagen i förvar) och länder räknas upp. Tanken är att handlingsplanen, sedan den gjorts tillgänglig för dem som arbetar med återvändandet, ska hållas uppdaterad.

En utredning av organisation och styrning av verkets återvändandearbete genomfördes under 2007. Där föreslås bl.a. organisatoriska förändringar i nuvarande återvändandearbete, som idag bedrivs på 40-talet enheter fördelade på tre verksamhetsområden.

Kapaciteten i förvarsverksamheten har börjat byggas upp på nytt efter att ha legat på en mycket låg nivå under den tid då ärenden som aktualiserades av den tillfälliga lagen avgjordes.

Återvändandeprogram och återetableringsstöd

Av handlingsplanen ska även framgå vilka återvändandeprogram som är aktuella. Ett avtal om återvändandeprogram trädde i kraft 1 februari 2007 och gäller återvändande till norra Irak med hjälp av den tyska organisationen AGEF. Regeringen avsatte 10 miljoner kronor för 2007 samt uppdrog åt Migrationsverket att verka för att fler återvändandeaftal sluts med nationella eller internationella organisationer.

Ett återtagandeaftal upprättat mellan de svenska och afghanska regeringarna och UNHCR har gällt under 2007 och bl.a. omfattat stöd till återvändande till Afghanistan. Avtalet upphör vid årsskiftet 2007/2008 men förväntas bli förlängt.

Från 1 augusti 2007 har ett återetableringsstöd införts, som kan ges till personer som avvisats och som återvänder självmant till exempelvis Irak och Afghanistan. Avvisade kan ansöka om återetableringsstödet, som uppgår till 20 000 SEK per vuxen och 10 000 SEK per barn dock högst 50 000 SEK per familj.

Förstärkt och koncentrerat återvändandearbetet hos polisen föreslås

Hos polisen har Rikspolisstyrelsen under 2007 utrett hur arbetet med att genomföra avlägsnanden bör vara organiserat i framtiden. Hittills har ansvaret legat på de 21 självständiga länspolismyndigheterna men enligt förslaget kan det redan under 2008 komma att koncentreras till sex samverkansområden. Förslag till ny nationell strategi för verkställigheter av ut- och avvisningar har också tagits fram liksom en struktur för samarbetat mellan Migrationsverket och Polisen.

Införande av ett nytt nationellt diarium, som ska ersätta polismyndigheternas nuvarande lokala diarier, pågår. Det kommer att underlätta polisens verkställighetsarbete i utlänningsärenden.

Nätverk för återvandring bildat

Den frivilliga återvandringen vänder sig till flyktingar och skyddsbehövande som har uppehållstillstånd i Sverige men som ändå har planer på att återvända.

Inom ramen för ett projekt, som genomförts av Röda Korset med stöd från Migrationsverket, har ett nytt nätverk bildats under det gångna året. Målgruppen

var icke statliga aktörer och nio aktörer deltog i konstituerandet av Nätverket för samverkan kring frivillig återvandring.

1.3. Sammanlagda nationella medel som tilldelats

Uppgifterna rörande nationella anslag som finansierar Sveriges utgifter för återvändande och återvandring är bland annat hämtade ur Migrationsverkets regleringsbrev. Utgifterna avser budgetåret 2007.

Resurser som anslås av regeringen för att finansiera återvändandet avser utgifter vid utresa ur Sverige för utlänningar som avvisats eller utvisats med stöd av utlänningslagen (2005:716) eller för utlänningar som återtagit sina ansökningar om asyl eller vars uppehållstillstånd i Sverige upphört. Utgifterna ska avse resor för de berörda utlänningarna såväl inom som utom Sverige samt resor, traktamenten och övriga omkostnader för personal från Migrationsverket, kriminalvården och polisväsendet som beledsagar utläningen ut ur Sverige. Även utgifter för administration som kan hänföras till återvändandeverksamheten ingår. Lönekostnader för Migrationsverkets, polisväsendets eller kriminalvårdens personal för den tid som avsätts till återvändandearbetet ingår ej i anslaget.

De resurser som anslås för att finansiera den frivilliga återvandringen avser insatser som i första hand riktar sig till utlänningar som är bosatta i Sverige som tidigare beviljats uppehållstillstånd som skyddsbehövande och som vill återvända till sitt ursprungsland. Även insatser för tillfälligt återvändande för deltagande i återuppbyggnad och utveckling av ursprungslandet samt andra insatser i speciellt migrationspolitiskt syfte kan stödjas med dessa medel. Anslaget finansierar också förberedelser för återvandring eller tillfälligt återvändande som exempelvis utbildnings- och informationsinsatser till enskilda, organisationer och kommuner samt insatser för reintegration under en inledande period. Resurser avsätts vidare för utlänningars resor från Sverige för bosättning i ett annat land.

Återetableringsstödet, som infördes 1 augusti 2007, avser finansiera stöd till personer som efter avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd vill återvända till ett land där det, på grund av situationen i landet, är svårt att etablera sig, exempelvis Irak och Afghanistan.

Medel för återvändande och återvandring budgetåret 2007

Utresor för avvisade och utvisade	204 202 000 SEK
Anslag för återvandring	10 504 000 SEK
Återetableringsstöd	27 000 000 SEK
Totalt	241 706 000 SEK

2. ANALYS AV SVERIGES BEHOV

2.1. Behov i Sverige i förhållande till utgångsläget

Inom ramen för Återvändandefondens målgrupper, är det för Sveriges vidkommande och för närvarande främst åtgärder för målgrupperna i artikel 7 c och d som är relevanta, det vill säga åtgärder för tredjelandsmedborgare som fått avslag på sin ansökan om asyl och som avser att utnyttja möjligheten att återvända frivilligt. Sverige räknar vidare med att genomföra åtgärder för tredjelandsmedborgare som åtnjuter någon form av internationellt skydd enligt direktiv 2004/83/EG eller tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG och som väljer att frivilligt återvända, även om antalet personer i denna grupp för närvarande är mycket liten.

Sverige ser i nuläget inga behov av åtgärder relaterade till målgruppen 7.a), det vill säga personer som återtar sin ansökan om asyl innan slutgiltigt beslut fattats i ärendet eftersom dessa personer oftast återvänder utan dröjsmål och på eget initiativ, med eller utan bistånd från ansvarig myndighet.

För att långsiktigt värna asylrätten och bibehålla förtroendet för asylprocessen är det nödvändigt att de asylsökande som inte har grund för uppehållstillstånd också lämnar landet. De aktuella prognoserna för de kommande tre åren visar på att antalet återvändandeärenden kommer att öka under 2008, ligga kvar på en hög nivå under 2009 för att börja minska mera påtagligt under 2010.

Enbart det ökade antalet återvändandeärenden innebär att behovet av arbetsinsatser i återvändandearbetet ökar hos både Migrationsverket och polisen. Därutöver bedöms det som ytterst angeläget att fler av-/utvisade väljer att lämna landet på egen hand och inom den tid som lagstiftningen förutsätter. Den ambitionen ökar behovet av motivations- och förberedelseinsatser inom återvändandearbetet ytterligare. Nedan följer exempel på behov som föreligger i Sverige på området återvändande och återvandring. I kapitel 2.2 ges exempel på mål som illustrerar hur Sverige avser gå tillväga för att tillgodose behoven i kapitel 2.1.

Metodutveckling behövs för stöd- och motivationsinsatser

Sedan länge har den organiserade verksamheten, under den tid asylprövningen pågår, varit avsedd att stödja både dem som får uppehållstillstånd och dem som får avslag och måste återvända. Behoven av att utveckla metoder, innehåll och material för den organiserade verksamheten för återvändande är mycket stora.

Återvändandearbetet för kvinnor och barn – både ensamkommande och i familj – bör ägnas särskild uppmärksamhet så att även deras behov i samband med ett återvändande beaktas.

Den befintliga landinformation behöver byggas på med material som efterfrågas av återvändande exempelvis om hemlandets infrastruktur, bland annat möjligheten att hitta arbete, prisnivåer.

Inom ramen för Migrationsverkets utveckling av en modern förvaltning behöver möjligheterna för sökande och ombud att kommunicera med verket förbättras. Detta behov berör även personer som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd och som förväntas återvända till sitt hemland. Relevanta verktyg och information som stöd för handläggningen bör utvecklas.

Samverkan med frivilligorganisationer kan öka trovärdigheten

För att ge stöd till dem, som måste återvända och hjälpa dem att se vilka förutsättningar det finns för ett liv i hemlandet, är det angeläget att frivilligorganisationer i större utsträckning involveras i återvändandet; det gäller både organisationer på etnisk grund, humanitärt inriktade organisationer och andra internationella organisationer med kontakter både i Sverige och i de av-/utvisades hemländer.

Ett utökat samarbete mellan Migrationsverket och frivilligorganisationer måste bygga på ömsesidig respekt och klar rollfördelning för att det ska kunna bidra till den ökade trovärdighet i informationen till av-/utvisade som behövs. Åtgärder behöver göras för att stärka den ömsesidiga respekten och förtroendet.

Uppföljning av återvändandet och forskning om vad som händer de människor som återvänder har också efterlysts.

Effektivare återvändande med tvång nödvändig

En förutsättning för att av-/utvisade ska välja att självmant lämna landet är att även tvångsalternativet för avlägsnande fungerar. Det finns behov av att öka effektiviteten i återvändandearbetet inom både Migrationsverket och polisen och att förbättra samverkan mellan myndigheterna.

Ett ökat utbud av stödprogram eller organisationer som kan stödja återvändande, efterfrågas liksom möjlighet att koppla stöd för återvändande till utvecklingsarbete.

Förutom stödprogram för återvändande behövs mellanstatliga överenskommelser. Ytterligare en förutsättning för att återvändande med tvång ska fungera är att de länder som de av-/utvisade ska återvända till är beredda att ta emot sina egna medborgare och att de utfärdar nödvändiga resehandlingar.

Flyktinggruppernas medverkan i frivillig återvandring efterlyses

Det finns ett fortsatt behov av information, råd och stöd till enskilda individer och grupper med uppehållstillstånd som funderar på att återvända. Länder som Sverige ej tidigare arbetat med i frågan om återvändande ställer också krav på ny och utökad information.

Flykting- och invandrargrupper i Sverige behöver i högre utsträckning engagera sig i återvandringsarbetet.

Samverkan mellan organisationer som arbetar med stöd för återvandring och kommuner som har kontakt med flyktinggrupper behöver utvecklas bl.a. för att sprida kännedom om befintligt återvandringsstöd.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas personer i blandäktenskap där återvandringen kan vara extra komplicerad, äldre som vill återvändra, ensamkommande barn och barn som vuxit upp i Sverige och hamnar i ett dilemma när familjen vill återvändra.

Mera kunskap om återvandringsprocessen och återvandringens resultat – gärna forskning – efterfrågas liksom utvärderingar av de insatser som görs.

Det finns behov av att bygga upp nätverk i hemländerna för att upprätthålla en aktuell informationsförsörjning i Sverige. Det finns även behov av en webbplats där relevant information för presumtiva återvandrare kan samlas.

2.2. Mål som Sverige formulerat för att möta behoven

Återvändandearbetet även fortsättningsvis prioriterat

Det övergripande målet för återvandringsarbetet i Sverige är att väntetiderna ska kortas, i första hand genom att tiden mellan lagakraftvunnet avvisnings- och utvisningsbeslut och utresa ska minska och antalet personer som återvänder inom lagstadgad tid ska öka. Utlänningslagen anger tidsfrister för verkställighet. En utlänning som har avvisats ska lämna landet inom två veckor, om inte annat anges i beslutet. För en utlänning som har utvisats gäller fyra veckor. Migrationsverket har som internt mål som innebär att det ska gå högst två månader mellan ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut och utresa.

I syfte att öka antalet personer som återvänder ska Migrationsverket verka för att avtal sluts med svenska, utländska och internationella organisationer om åtgärder för att underlätta återvändandet och atterfarenheterna från genomförda projekt ska tas tillvara.

Identitetsuppgifter ska tas fram tidigt i asylprocessen

Som tidigare nämnts i programmet, saknar majoriteten av de asylsökande i Sverige passhandlingar eller andra handlingar som kan klargöra identiteten vid ansökningstillfället. Arbetet med att reda ut oklara identiteter och ta fram resehandlingar tar mycket tid i anspråk för svenska myndigheter. Avsaknaden av rese- och identitetshandlingar försvårar genomförandet av beslutade avlägsnanden.

Ett mål är att identitetsuppgifter ska finnas tillgängliga för Migrationsverket så tidigt som möjligt i asylprocessen. Korrekta identitetsuppgifter är nödvändiga för verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut men är även viktiga om ett beslut om uppehållstillstånd meddelas och den berörda personen ska bosätta sig i en kommun. För att nå målen med att utveckla stöd- och motiveringsarbetet på mottagningsenheterna och inom den organiserade sysselsättningen ska Migrationsverket öka samverkan med frivilligorganisationerna.

Ökad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer

Samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer bör även ökas för att de övergripande målen för återvändandet ska uppnås. Migrationsverket avser därför att engagera frivilligorganisationer som viktiga samarbetspartners i återvändandearbetet och i Migrationsverkets utvecklingsplaner ingår att inleda ett utvecklingsarbete i samverkan med lokala och nationella frivilligorganisationer.

Polisen ska i princip verkställa alla beslut

I de fall där återvändandet måste ske med tvång är målet att samverkan mellan de myndigheter som är delaktiga i arbetet med återvändandet har utvecklas. För polisens återvändandearbete har inga specifika mål formulerats; istället gäller den allmänna principen att polisen ska verkställa alla beslut som de själva har fattat eller som överlämnats till dem.

Mål för frivillig återvandring

Sverige ska vidta åtgärder för att underlätta för tredjelandsmedborgare som åtnjuter någon form av internationellt skydd enligt direktiv 2004/83/EG eller tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG att återvända till sitt forna hemland. I detta ingår att det praktiska stödet och informationen till personer som funderar på att återvända har utvecklats och frågan om återvandringens möjligheter har lyfts, bland annat genom ökad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer. Vidare har relationen mellan återvandring och utveckling i de länder som är föremål för återvandring förstärkts.

3. STRATEGI FÖR ATT UPPNÅ DESSA MÅL

I detta avsnitt presenteras de prioriteringar som kommissionen, i sina strategiska riktlinjer, beslutat ska styra användningen av Återvändandefondens medel. Inom dessa prioriteringar finns även de "särskilt prioriterade" utvecklingsinsatserna redovisade dvs. vilken typ av projekt inom det prioriterade området som kan medfinansieras med 75 procent av kostnaden. I det årliga programmet ges mer information kring finansieringsgraden för respektive åtgärd.

Därefter följer under avsnitt a) de svenska strategierna inom respektive prioritering formulerade som ett eller flera delmål med exempel på centrala åtgärder. Under avsnitt b) beskrivs vilka mål Sverige vill uppnå med strategierna och vilka indikatorer som används för att följa både i vilken utsträckning Sverige når de nationella målen och hur Återvändandefondens program bidrar till måluppfyllelsen.

3.1 Prioritering 1

Stöd till utarbetandet av en strategi för medlemsländernas hantering av återvändande

Särskilt prioriterade¹ är utvecklingsprojekt inom prioritet 1 som innehåller:

(1) Program för bistånd till frivilligt återvändande.

(2) Ekonomiska incitament och åtgärder för att ta itu med den särskilda situationen som sårbara återvändande befinner sig i.

(3) Integrerade återvändandeplaner som stöder återvändandet av tredjelandsmedborgare och statslösa personer som inte omfattas av gemenskapens återtagandeavtal eller nationella bilaterala återtagandeavtal till personernas ursprungsländer, länder där de tidigare bott eller transitländer, med vilka samarbetet när det gäller återvändande är särskilt svårt.

a) Strategins mål och exempel på centrala åtgärder

En stabil återvändandeverksamhet med kapacitet att möta förväntade ökningar i antalet återvändandeärenden och förmåga att bidra till varaktiga återvändanden.

Exempel på centrala åtgärder:

- a) Förbättringar i motiveringsarbetets innehåll, utformning, genomförande och organisation; exempelvis utveckling av den organiserade sysselsättningen med inriktning på stöd till återvändande.
- b) Utökad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer i återvändandearbetet, exempelvis avseende information och stöd till återvändande
- c) Organisatoriska och kompetenshöjande insatser som leder till förbättrade rutiner och effektivare återvändandearbete.
- d) Åtgärder som leder till tätare samverkan mellan de myndigheter som berörs av återvändandearbetet.
- e) Effektiviseringar i arbetet med avlägsnanden inom Migrationsverket, inkluderat förvarsverksamheten. Underlätta och utveckla samarbetet med polismyndigheten vid tvångsvisa avlägsnandeärenden.

¹ För utvecklingsprojekt inom de områden som betecknats som särskilt prioriterade kan gemenskapens bidrag uppgå till 75 %.

Fungerande återetableringsprogram och -stöd finns med inriktning på flera länder än idag.

Exempel på centrala åtgärder:

- a) Utvecklingsarbete för att utforma och upprätta återetableringsprogram och stöd avseende ”nya” länder och/eller avseende särskilt utsatta grupper.
- b) Samverkan mellan myndigheter, kommuner, frivilligorganisationer och internationella organisationer i uppbyggnad av återetableringsprogram och/eller i informations- och stödverksamhet som är knuten till programmen.
- c) Utveckla samarbetet med myndigheter och frivilligorganisationer som bedriver utvecklingsarbete i de länder till vilka personer återvänder efter avslag på ansökan, att de på ett värdigt sätt kan återetablera sig så att risken för åter-/vidaremigration minskar
- d) Uppföljnings- och forskningsinsatser för att utvärdera genomförda åtgärder och program.

För tredjelandsmedborgare som åtnjuter någon form av internationellt skydd enligt direktiv 2004/83/EG eller tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG, som överväger frivillig återvandring, finns råd och stöd att hämta hos både Migrationsverket, kommuner och frivilligorganisationer, däribland flyktingarnas egna organisationer.

Exempel på centrala åtgärder:

- a) Utarbetande av nya och utveckling av befintliga återvandringsprogram.
- b) Samverkansprojekt där frivilligorganisationer och flyktingarnas egna organisationer arbetar tillsammans för att samla och sprida information, råd och stöd inför en eventuell återvandring, helst också i samverkan med kommuner som hyser större flyktinggrupper.
- c) Utveckling av stöd för återvandring till grupper där återvandringen kan vara extra komplicerad som personer i blandäktenskap, äldre, ensamkommande barn och familjer med barn som vuxit upp i Sverige.
- d) Kunskapsinsamling om återvandringsprocessen och återvandringens resultat – gärna forskning – liksom utvärderingar av de insatser som görs.
- e) Nätverksbygge i hemländerna för att upprätthålla en aktuell informationsförsörjning i Sverige.
- f) Uppbyggnad av en permanent fungerande informationskanal där relevant återvandringsinformation kan samlas.

b) Beskrivning av mål och de indikatorer som använts

De mål som strategierna under prioritering 1 ska bidra till att uppnå är primärt de kvantitativa mål, som uttrycks i ökat antal återvändande samt större andelar som återvänder inom lagstadgad tid, dvs. inom två eller fyra veckor efter slutgiltigt av- eller utvisningsbeslut.

En utgångspunkt i utlänningslagstiftningen är också att självmant återvändande i första hand förutsätts och eftersträvas före avlägsnande med tvång. Projekt och åtgärder under prioritering 1 förväntas därför även bidra till att av- eller utvisade helst väljer att återvända självmant.

Därutöver syftar strategierna och de centrala åtgärderna till att förverkliga ambitionerna att stärka den enskilde som av- eller utvisats och visa på vilka möjligheter det finns vid ett återvändande. Helst ska den enskilde uppleva tiden i Sverige som meningsfull samtidigt som han/hon upplever att det finns förutsättningar att skapa sig ett bra liv även vid ett återvändande.

Andra mål som stöds av centrala åtgärder inom prioritering 1 är att få till stånd avtal om åtgärder för att underlätta återvändandet, att följa upp genomförda projekt och att ta till vara erfarenheterna från dem i den fortsatta utvecklingen av återvändningsarbetet.

För de strategier och centrala åtgärder som rör frivillig återvandring av tredjelandsmedborgare som åtnjuter någon form av internationellt skydd enligt direktiv 2004/83/EG eller tillfälligt skydd enligt direktiv 2001/55/EG finns inga kvantitativa mål formulerade. Verksamheten syftar inte heller till att påverka individernas beslut att återvända eller stanna kvar i Sverige. Målet är enbart att inhämta och sprida information som är relevant inför ett eventuellt återvändandebeslut och att ge råd och stöd till individer, organisationer, kommuner m.fl. Rådgivning och stöd avser även tillfälligt återvändande för deltagande i återuppbyggnads- eller utvecklingsarbete.

Statistik och rapporter indikerar utvecklingens riktning

Indikationer på att målen nåtts eller att verksamheten utvecklas i rätt riktning återfinns i Migrationsverkets löpande statistiska rapportering avseende antal och andel av ut- och avvisade som återvänt självmant eller med tvång och inom vilken tid. Eftersom Migrationsverket har ett ansvar för att verka för samordning och samverkan mellan alla berörda myndigheter inom asylområdet innehåller den löpande statistiken även uppgifter om polisens insatser inom återvändandearbetet, exempelvis antalet tvångsvisa av-/utvisningar som genomförts.

Deltagande i organiserad verksamhet av olika slag redovisas vid ett antal tillfällen varje år, däribland antalet som deltar i organiserad verksamhet med inriktning på återvändandeförberedelser. Denna typ av återrapportering kan ge indikationer på om utvecklingen av återvändandearbetet i organiserad sysselsättning går i rätt riktning. Däremot är det svårt att i löpande uppföljningar och statistik finna några enkla indikationer på hur de återvändandearbetet insatserna uppfattas och

upplevs av de av-/utvisade. För att få säkra svar på sådana frågor krävs särskilda utvärderingar, undersökningar eller t.o.m. forskningsinsatser.

Gällande avtal om stöd för återvandring liksom om befintliga återtagandavtal mm återfinns och uppdateras kontinuerligt i handlingsplan för återvändande. Uppgifterna återfinns även i Migrationsverkets årsredovisning och ger en fingervisning om i vilken utsträckning målen om att sluta fler avtal om återvandringsstöd nås och vilka effekter de får för återvändandet.

Regeringen har även återrapporteringskrav när det gäller effekterna av återvändandearbetets organisation och hur samverkan mellan berörda myndigheter och organisationer utvecklats; dessa redovisningar kan tjäna som indikatorer på om man kommit närmare den stabila och effektiva återvändandeverksamhet som eftersträvas.

För den frivilliga återvandringen finns, som tidigare nämnts, inga kvantitativa mål uppsatta. Återrapporteringen visar emellertid om och i vilken omfattning de planerade verksamheterna genomförts. Därutöver görs särskilda utvärderingar av de enskilda återvandringsprojekt som får stöd.

3.2 Prioritering 2

Stöd till samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller hanteringen av återvändande

Särskilt prioriterade² är utvecklingsprojekt inom prioritet 2 som innehåller: (4) Integrerade återvändandeplaner som har utformats och även kommer att genomföras i samarbete med andra medlemsstater och, om tillämpligt, med den europeiska gränsförvaltningsbyrån, icke-statliga organisationer eller internationella organisationer, i syfte att föra samman kunskaper, erfarenheter och resurser från medlemsländernas myndigheter och, om tillämpligt, från övriga berörda organisationer.

I kommissionens beslut om strategiska riktlinjer för Återvändandefonden uppmanas medlemsstaterna inrikta fondens medel på utvecklingsprojekt inom tre av de fyra prioriteringarna. Vilka prioriteringar som väljs bör, enligt kommissionens mening, utgå från medlemsstatens behov.

Med hänvisning till de behov av utvecklingsinsatser som redovisats till fonden under förberedelsearbetet med det fleråriga programmet har fonden funnit att prioritering 2 bör utgå. Det är det område där minst utvecklingsbehov har redovisats från exempelvis de berörda myndigheterna och frivilligorganisationerna.

² För utvecklingsprojekt inom de områden som betecknats som särskilt prioriterade kan gemenskapens bidrag uppgå till 75 %.

3.3 Prioritering 3

Stöd till särskilda nyskapande (inter)nationella redskap för hanteringen av återvändande

Särskilt prioriterade³ är utvecklingsprojekt inom prioritering 3 som innehåller:

(5) Projekt som uppvisar särskilt innovativa sätt och metoder för att informera och ge råd till eventuellt återvändande personer om situationen i deras ursprungsländer eller andra nyskapande incitament för att öka antalet som återvänder frivilligt samtidigt som man tar hänsyn till de berörda personernas värdighet.

(6) Projekt som testar nya arbetsmetoder för att påskynda processen med att förse de återvändande med handlingar i samarbete med tredjeländernas konsuler myndigheter och immigrationsmyndigheter.

a) Strategins mål och exempel på centrala åtgärder

Nya former för återvändandeprogram och stöd för återvändande utvecklas och testas.

Exempel på centrala åtgärder:

- a) Utvecklingsarbete för att utforma återvändandeprogram där åtgärder i hemlandet kopplas samman med återvändandeförberedelser i Sverige.
- b) Samverkansprojekt med myndigheter, frivilligorganisationer och företag som tillsammans kan testa nya idéer för stöd till återvändande och som använder sig av de medverkandes kontakter i både Sverige och ”återvändandeländerna”.
- c) Förtroendeskapande åtgärder för att utveckla samsyn, samverkan och roller för myndigheter och frivilligorganisationer i återvändandearbetet.
- d) Utvecklingsinsatser för att koppla samman återvändande med utvecklingsarbete, exempelvis genom närmare samarbete mellan Migrationsverket och Sida.

Nya metoder har prövats och utvecklats för att öka andelen resehandlingar och andra identitetshandlingar som är nödvändiga för självmant återvändande eller för att genomföra en av- eller utvisning med tvång. Målet berör hela asylprocessen eftersom en oklar identitet försvårar och förlänger tiden för handläggning. Återvändandearbetet drar därmed ut på tiden och påverkar därmed målen för återvändandet.

³ För utvecklingsprojekt inom de områden som betecknats som särskilt prioriterade kan gemenskapens bidrag uppgå till 75 %.

Exempel på centrala åtgärder:

- a) Utveckling av identitetsarbetet inom asylprocessen; organisation, metoder, tekniskt stöd och kompetens. Åtgärderna inriktas på så sätt att de är relevanta för och kopplade till de syften och mål som rör Återvändandefonden.
- b) Utveckling av samverkan mellan berörda svenska myndigheter samt tredjeländer i arbetet med att anskaffa rese- och andra identitetshandlingar som krävs vid återvändandet.
- c) Insatser för att arbeta fram återtagandeavtal med flera länder än idag.

b) Beskrivning av mål och de indikatorer som använts

Det mål som utvecklingsaktiviteterna inom ramen för prioritering 3 förväntas bidra till är i första hand att fler av dem som av- eller utvisas också lämnar landet. Ytterst är även det övergripande nationella målet om att värna asylrätten i Sverige och internationellt, beroende av att de personer som efter en rättssäker prövning inte befunnits ha skäl för uppehållstillstånd, självmant återvänder eller återsänds.

Möjligheten att fastställa identiteten för asylsökande kan ha avgörande betydelse för möjligheterna att genomföra av- och utvisningar men också för att förhindra att krigsförbrytare och andra kriminella slipper undan ansvar för sina handlingar. Identitetsarbetet hänger direkt ihop med möjligheten att få fram resehandlingar som gör ett avlägsnande genomförbart. En del av de utvecklingsinsatser som ryms inom prioritering 3 syftar till att finna nya och bättre redskap för hantering av denna viktiga del av återvändandearbetet och därmed bidra till att uppnå de mål som nämnts ovan.

Återvändandearbetet ska emellertid ske under rättssäkra och humana former och med respekt för de berörda individerna. Det målet kan andra aktiviteter under prioritet 3 i högsta grad bidra till att nå; exempelvis om nya och bättre återvändandeprogram eller värdefulla och väl fungerande informationssystem utvecklas med hjälp av medfinansiering från fonden.

Effekterna av många av de aktiviteter som ryms inom prioritering 3 kan sannolikt inte följas med enkla kvantitativa mått. Det gäller exempelvis utvecklingen av nya återvändandeprogram där tämligen få individer kan vara berörda av ett visst program i ett utvecklingsskede. Indikatorer på måluppfyllelse måste i dessa fall sökas i kvalitativa uppföljningar av varje enskilt program. Effekter av att bygga upp och tillhandahålla återvändandainformation är på liknande sätt svåra att mäta men i den mån informationen är webbaserad kan eventuellt uppgifter om användningsfrekvensen ge en indikation på dess användbarhet och nytta i förhållande till målen.

Som indikatorer på att ett utvecklat identitetsarbete leder till att resehandlingar oftare och snabbare kommer fram kan däremot löpande statistiska uppgifter

användas. En förutsättning är emellertid att uppgifterna registreras och sammanställs på ett adekvat sätt.

3.4 Prioritering 4

Stöd till gemenskapens standarder och bästa metoder för hanteringen av återvändande

Särskilt prioriterade⁴ är utvecklingsprojekt inom prioritering 4 som innehåller:

(7) Utvärderingar och besök på plats för att mäta vilka framsteg som gjorts med hjälp av de olika programmen, redskapen och processerna för återvändande.

(8) Åtgärder på nationell nivå för att se till att de gemensamma normerna för återvändande genomförs på ett rättvist och effektivt sätt, i enlighet med gemenskapens lagstiftning om återvändande, t.ex. när det gäller utbildning för handläggare.

a) Strategins mål och exempel på centrala åtgärder centrala åtgärder

Erfarenheterna av genomförda projekt och förändringar i metoder och arbetssätt mm tas till vara i det fortsatta arbetet.

Exempel på centrala åtgärder:

- a) Utvärderings- och/eller forskningsprojekt avseende de metoder och program som finns/utvecklas för att stödja återvändande.
- b) Forskning om vad som händer i hemlandet efter återvändandet, särskilt för återvändande barn, både ensamkommande och i familj.

Hög kompetens i återvändandearbetet borgar för rättssäkerhet och att Sverige lever upp till sina internationella åtaganden.

Exempel på centrala åtgärder:

- a) Utbildningsinsatser för berörd personal inom Migrationsverket och polisen avseende exempelvis nya arbetsmetoder och eventuellt tillkommande gemenskapsregler, nationell lagstiftning mm.
- b) Gemensamma utbildningsinsatser för myndighetspersonal och frivilligorganisationer för att skapa samsyn och förtroende.

⁴ För utvecklingsprojekt inom de områden som betecknats som särskilt prioriterade kan gemenskapens bidrag uppgå till 75 %.

b) Beskrivning av mål och de indikatorer som använts

Både utvärderings-/forskningsinsatser och utbildning genomförs för att nå flera mål, både långsiktiga och övergripande, som att värna asylrätten och att ha en rättssäker och human asylprocess, liksom mera kortsiktiga mål, som att under en viss tid öka andelen självmant återvändande eller att effektivisera återvändandearbetet genom ny organisation.

För både utvärderings-/forskningsinsatser och utbildningsinsatser gäller också att det är svårt att knyta dem direkt till effekter som ett ökat antal avgjorda återvändandearbenden eller förändringar i förhållandet mellan självmant återvändande och återvändande med tvång. Effekterna av ökade kunskaper och insikter är mera indirekta och därför är det svårt att finna enkla indikatorer på om de enskilda projektens utvecklingsarbete – eller vissa prioriteringar som gjorts i det fleråriga programmet – leder till högre grad av måluppfyllelse.

I brist på bättre indikationer på framgång kan enkla mått på antal personer som genomgått utbildning användas tillsammans med resultat av kursutvärderingar. För utvärderings- och forskningsinsatser måste varje insats värderas för sig och framför allt i förhållande till hur resultaten kan omsättas i förändringar och förbättringar av återvändandeverksamheten.

4. FÖRENLIGHET MED ANDRA INSTRUMENT

Frågeställningen i detta avsnitt gäller om den strategi som Återvändandefonden valt är förenlig med andra instrument på regional och nationell nivå och på gemenskapsnivå.

Som tidigare nämnts i programmet bedrevs två nationella projekt med inriktning på frivillig återvandring (voluntary repatriation) under ERF II. Bägge projekten avslutades i sin helhet under 2008. Inga projekt kring återvandring eller återvändande har bedrivits av statliga myndigheter under ERF II.

Sverige har medverkat i projekt som medfinansierats genom medel ur EU-kommissionens fond Return Preparatory Actions. Svenska Röda Korset bedrev där projektet ”Coordinated European Red Cross Initiative in the Area of Return Management” vars syfte var att komplettera åtgärder inom återvändandet på nationell nivå.

Med anledning av Sveriges stora mottagande av asylsökande från Irak de senaste åren, ansökte och beviljades nationen medel ur EU-fonden Migration Management – Solidarity in Action. Fonden inrättades bland annat i syfte att stödja olika insatser för att hantera det stora antalet asylsökande från Irak. Det svenska projektet syftade till att handlägga asylansökningar för personer från Irak med nya metoder och med ett ökat bestående operativt samarbete med andra intressenter, exempelvis rättsvårdande myndigheter och NGO under rättssäkra former. Projektet pågår under 2008.

De åtgärder som Sverige vidtog inom området för återvändande och återvandring före inrättandet av Återvändandefonden är avslutade eller kommer att avslutas under 2008. De integreras därmed ej eller får någon följdverkan i åtgärder som planeras under programåren 2008-2013.

4.1. Prioritering 1

Inriktningen på de insatser som ryms inom prioritet 1 överensstämmer i stort sett helt med andra insatser på regional, nationell eller gemenskapsnivå.

För att se till att medfinansieringen från Återvändandefonden kompletterar – inte dubblar eller motverkar – insatser med stöd från Flyktingfonden, Integrationsfonden, Gränsfonden och Europeiska socialfonden har en kontinuerlig samverkan med dessa fonder etablerats. Ingen av de fyra fonderna inom ramen för EU:s program för Solidaritet och hantering av migrationsströmmar har emellertid kommit så långt i sitt arbete att fleråriga och årliga program lagts fast.

4.2. Prioritering 2

Denna prioritering har uteslutits i det svenska fleråriga programmet.

4.3. Prioritering 3

Inriktningen på de insatser som ryms inom prioritet 3 överensstämmer med andra insatser på regional, nationell eller gemenskapsnivå. Möjligen kan det finnas viss oklarhet när det gäller att knyta åtgärder för återvändande till åtgärder för utveckling och finna en gemensam grund för samarbete mellan Migrationsverket och Sida.

När det gäller insatser inom ramen för gemenskapens övriga fonder som berör migrationsområdet, se ovan.

4.4. Prioritering 4

Inriktningen på de insatser som ryms inom prioritet 4 överensstämmer med andra insatser på regional, nationell eller gemenskapsnivå.

När det gäller insatser inom ramen för gemenskapens övriga fonder som berör migrationsområdet, se ovan.

5. RAM FÖR GENOMFÖRANDET AV STRATEGIN

5.1 Offentliggörande av programmet

När utkastet till flerårigt program överlämnats till den svenska regeringen kommer det att presenteras på Migrationsverkets hemsida där det också kommer att göras tillgängligt i sin helhet.

Vidare kommer information om utkastet till flerårigt program att spridas via Migrationsverkets intranät. Programmet kommer även att presenteras och göras tillgängligt via fondsekretariatets elektroniska nyhetsbrev eufonder@migrationsverket, som utkommer med ca 8 nummer per år och sprids till Återvändandefondens och Flyktingfondens intressenter samt till personer som anmält sig som prenumeranter.

Utkastet i sin helhet skickas också till de intressenter, som bidragit till programarbetet, dvs. länsstyrelserna, Arbetsmarknadsverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Rikspolisstyrelsen, berörda verksamhetsområden inom Migrationsverket, ESF-rådet, UNHCR och flera frivilligorganisationer. De uppmanas att själva sprida det vidare inom respektive organisation/myndighet via egna informationskanaler.

I samband med utlysningen av ansökningsperioder görs ett faktablad där programmets huvudsakliga prioriteringar presenteras i kortform för att göra presumtiva projektägare uppmärksamma på medfinansieringsmöjligheten.

Nyhetstexter om ansökningsperioden, faktablad och länk till programmet i sin helhet publiceras på Migrationsverkets hemsida liksom på Migrationsverkets intranät. Att det pågår en ansökningsperiod kommer också att vara huvudbudskapet i det/de nyhetsbrev som utkommer under och i anslutning till ansökningsperioden. Beroende på hur många prenumeranter fondsekretariatets nyhetsbrev har vid den tidpunkten kommer även ett direktutskick av faktabladet via post till utvalda målgrupper att övervägas.

5.2 Hur kommer partnerskapsprincipen att genomföras?

Förberedande sonderingar inför formandet av ett partnerskap gjordes redan under försommaren 2007 under förberedelsearbetet tillsammans med UNHCR inför NGO-forum i juni. NGO-forum var ett tvådagarsarrangemang dit företrädare för främst frivilligorganisationerna men även berörda myndigheter inbjöds. Tema för de två dagarna var den svenska asylprocessens och introduktionens brister och utvecklingsbehov och genomfördes för att ge underlag till de fleråriga programmen för både Flyktingfonden och Återvändandefonden.

Den fråga som aktualiserades under förberedelsearbetet gällde hur de många frivilligorganisationernas representation i ett partnerskap skulle kunna formeras. Någon central organisation för frivilligorganisationer med intresse för asylfrågor

finns i nuläget inte. Däremot finns löst organiserade nätverk mellan grupper av frivilligorganisationer. Det första steget gällde att aktualisera frågan bland de frivilligorganisationer, som medverkade i förberedelserna för NGO-forum och uppmana dem att föra diskussionen vidare inom sina led.

Ett andra steg i arbetet med att bilda partnerskap togs i december 2007 när flyktingfondens sekretariat inbjöd företrädare för både Flyktingfondens och Återvändandefondens intressenter till ett möte där partnerskapsfrågan stod högst på dagordningen.

De frågor som diskuterades var i vilken utsträckning intressenterna hade möjlighet att medverka i samtliga eller bara vissa delar av fondens nationella arbete:

- Programarbete
- Urval inklusive expertbedömningar
- Uppföljning.

En preliminär reaktion från de församlade företrädarna var ett intresse för medverkan fullt ut i alla delar av fondens arbete. Alla behövde emellertid diskutera frågan vidare inom den egna myndigheten eller organisationen innan de lämnar ett slutligt svar på frågan.

Ett utkast till hur ett partnerskap med full medverkan från intressenterna skulle kunna organiseras skickades ut i december 2007 för vidare överväganden inom intressentkretsen.

Arbetet med att formera partnerskapet fortsätter direkt efter årsskiftet 2008 med sikte på att formerna och bemanningen av ett partnerskap ska vara klara i tid till att urvalsarbetet efter första ansökningsomgången startar.

6. VÄGLEDANDE FINANSIERINGSPLAN

6.1. Bidrag från gemenskapen

6.1.1. Tabell

Flerårigt program – Utkast till finansieringsplan							
Tabell 1							
Bidrag från gemenskapen							
Medlemsstat: Sverige							
Fond: Europeiska återvändandefonden							
(i 000 euro – gällande priser)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTALT
Prioritering 1: Stöd till utarbetandet av en strategi för medlemsländernas hantering av återvändande	507,8	362	1 138	1 659	2 361	2 792	8 820
Prioritering 2: Stöd till samarbete mellan medlemsstaterna när det gäller hanteringen av återvändande	0,0	0	0	0	0	0	0
Prioritering 3: Stöd till särskilda nyskapande (inter)nationella redskap för hanteringen av återvändande	1 062,0	1 405	593	835	1 217	1 451	6 563
Prioritering 4: Stöd till gemenskapens standarder och bästa metoder för hanteringen av återvändande	92,0	93	593	835	1 217	1 451	4 281
Tekniskt bistånd	157,3	172	207	169	231	268	1 204
TOTALT	1 819,1	2 032	2 531	3 498	5 026	5 962	20 868

6.1.2. Kommentarer om siffrorna/tendenserna

Fördelningen bygger på preliminära skattningar och kan komma att behöva revideras

6.2 Övergripande finansieringsplan

6.2.1. Tabell

Flerårigt program – Utkast till finansieringsplan							
Tabell 2							
Övergripande finansieringsplan							
Medlemsstat: Sverige							
Fond: Europeiska återvändandefonden							
(i 000 euro – gällande priser)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTALT
Bidrag från gemenskapen	1 819,1	2 032	2 531	3 498	5 026	5 962	20 868
Offentlig medfinansiering	789,3	1 586	1 280	1 825	2 637	3 135	11 252
Privat medfinansiering							0
TOTALT	2 608,4	3 618	3 811	5 323	7 663	9 097	32 120
% gemenskapsbidrag	69,74%	56,16%	66,41%	65,71%	65,59%	65,54%	64,97%

6.2.2. Kommentarer om siffrorna

Fördelningen bygger på preliminära skattningar och kan komma att behöva revideras

Dan Eliasson
Generaldirektör

Monika Wendleby
Verksamhetsområdeschef, EIS